

Pla comarcal de les persones grans de l'Anoia

Consell Comarcal de l'Anoia

Març 2023

CONSELL
COMARCAL
DE L'ANOIA

Direcció tècnica:

Carla Casas Valls. Coordinadora de la unitat de vellesa, discapacitat i salut mental.
Consell Comarcal de l'Anoia

Professionals participants del Consell Comarcal de l'Anoia:

Elisenda Albareda. Cap de Benestar Social i Atenció a la Ciutadania.
Montse Cantarell. Unitat de serveis socials.
Sílvia Capuz. Unitat d'infància i adolescència.
Anahí de Febrer. Unitat de ciutadania i convivència.
Carme Vilarmau. Unitat d'igualtat i famílies.
Alícia Fernández. Referent comunitària de dependència.

Amb la col·laboració del Consell de la Gent Gran de l'Anoia.

Consultoria tècnica:

MARGES. Itineraris de transformació, SCCL.
En intercooperació amb el **Risell sccl**

Índex de continguts

06	Presentació
07	Introducció
08	1. Marc conceptual
08	1.1. El fenomen de l'envelliment
09	1.2. Canvi demogràfic
09	1.3. L'envelliment actiu
12	2. Marc jurídic
12	2.1. Legislació estatal
12	2.2. Legislació catalana
13	2.3. Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran
16	3. Metodologia i Pla de Treball
17	4. Eixos de treball i anàlisi DAFO
17	4.1. EIX 1. Associacionisme i participació
17	4.2. EIX 2. Ús de les tecnologies i comunicació
18	4.3. EIX 3. Vulnerabilitats i discriminacions
19	4.4. EIX 4. Envelliment actiu
20	4.5. DAFO i criteris d'acció
22	5. Pla de les Persones Grans de l'Anoia
39	5.1. El Pla Comarcal de les Persones Grans i l'Anoia Inclusiva (PLACI)
42	6. Governança per la presa de decisions, desplegament i seguiment
43	6.1. La governança territorial
44	6.2. La governança operativa
46	7. Annex: Eina de seguiment del Pla d'Acció. 2022

Presentació

En mans us presentem el nou Pla Comarcal de les Persones Grans de l'Anoia. Un document que ha de servir tan al món local com al supramunicipal com a full de ruta per als propers anys en matèria de polítiques d'envelliment, alineats amb l'Agenda 2030.

L'any 2010 vam presentar el primer Pla Comarcal de la Gent Gran de l'Anoia. El context actual ha canviat el paradigma de l'envelliment emergint noves realitats que calia contemplar amb un nou pla. Un pla que pretén incorporar la inclusió de la diversitat de persones grans, la seva autodeterminació i autonomia, i des d'una perspectiva interseccional.

Per fer-ho, ha calgut, doncs, comptar amb la participació de diferents agents de la xarxa del territori. En un primer moment, col·laborant amb la creació d'una diagnosi sobre l'envelliment a la nostra comarca que ha ajudat a evidenciar les necessitats d'aquest grup poblacional que ja arriba al 18,30% de la població. Posteriorment, la seva implicació ha estat clau amb l'elaboració del present Pla. Per tant, s'ha comptat amb la participació de les pròpies persones grans, professionals vinculats a la vellesa i càrrecs electes dels diferents municipis per què el present Pla avui sigui una realitat.

El Consell Comarcal de l'Anoia aposta per polítiques d'envelliment actiu i, per aquest motiu l'1 d'octubre de 2009 es va presentar el Consell de la Gent Gran de l'Anoia. Un òrgan dinàmic gràcies al qual ha estat possible moltes de les accions que s'han dut a terme pel benestar de les persones grans al territori com poden ser el projecte *Voluntariat Sènior a l'Anoia*, la implementació de la campanya *Tracta'm bé* o el de l' *Anoia Vellesa Activa*, entre molts d'altres.

Justament, gràcies al seu entusiasme, dedicació i compromís, és possible plantejar un Pla com el que us presentem, realista i que adopta reptes per afrontar plegats si creiem amb una societat més justa i equitativa en oportunitats a la nostra comarca.

Així doncs, amb compromís i fermesa us encoratgem a fer una lectura del document i a adoptar les mesures pertinents per a implementar el màxim d'accions que ajudin a assolir amb èxit els objectius que s'han acordat.

Volem acabar aquesta presentació agraint a totes les persones que han fet possible la creació d'aquest document, especialment als membres del Consell de la Gent Gran de l'Anoia, que tenen el ferm convenciment que només amb la suma de tothom és possible garantir un envelliment digna a la comarca de l'Anoia.

Xavier Boquete Saiz

President

Consell Comarcal de l'Anoia

Sandra Fernández

Vicepresidenta 5a

Consell Comarcal de l'Anoia

Introducció

El Consell Comarcal de l'Anoia ha encarregat el disseny del Pla Comarcal de les Persones Grans de la comarca per tal d'abordar el fenomen de l'envelliment els propers anys. Disposar d'un pla d'envelliment és fonamental per als ens locals que vulguin impulsar polítiques locals destinades a millorar la qualitat de vida de les persones grans del territori. Com a eina de planificació integral, s'aborda el fenomen de l'envelliment des de tots els seus angles i nivells.

El pla parteix d'una diagnosi sociodemogràfica elaborada al llarg del 2022, que radiografia la situació de les persones grans a la comarca. A més, l'Anoia ja disposava d'un Pla per aquest grup poblacional de l'any 2010, de manera que el present Pla dona continuïtat a l'anterior: l'actualitza i l'adapta a les seves noves realitats.

Pel que fa a la diagnosi esmentada, s'hi recullen dades de fonts secundàries, és a dir, de diferents organismes i institucions estadístiques, així com informació qualitativa a partir d'un procés participatiu amb persones grans, ciutadania en general i professionals de l'àmbit de la vellesa i la ciutadania. Conèixer la realitat social de les persones grans és el primer pas per encarar la planificació local, de manera que la diagnosi d'envelliment ha estat l'eina bàsica de coneixement i de planificació per elaborar aquest Pla. A més, planificar en coherència amb la diagnosi permet fer que els recursos siguin emprats de manera més eficient, ja que s'actua allà on hi ha la necessitat.

Les visions dels diferents agents del territori vinculats a les persones grans han sigut clau al llarg del procés de treball. Les aportacions del personal tècnic del Consell Comarcal, de les persones professionals de l'àmbit de la vellesa, dels càrrecs electes i de la pròpia gent gran han estat recollides al llarg de la diagnosi. Pel que fa al Pla, el Consell de la Gent Gran de l'Anoia i els càrrecs electes han validat la proposta que es presenta a continuació. En aquest sentit, es tracta d'un pla consensuat pels principals agents vinculats amb el sector de la vellesa al territori.

El present document mostra un emmarcament conceptual sobre el fenomen de l'envelliment, seguit d'un resum sobre la legislació vigent a nivell català i espanyol. A continuació es presenta el detall de la metodologia i el calendari del procés de treball i la missió i visió del pla. Finalment, el resum de les principals problemàtiques detectades durant la diagnosi i l'anàlisi DAFO, a mode de síntesi de l'estat de l'envelliment a la comarca, que dona lloc als 4 eixos de treball i als respectius objectius generals i específics del pla. El punt final es dedica a definir la Governança del Pla a fi d'implementar i avaluar el seu desplegament.

01.

Marc conceptual

01.1.

El fenomen de l'envelliment

La vellesa és una etapa de la vida de l'individu que té unes característiques específiques que la diferencien de les altres etapes de la vida. S'hi donen uns canvis biològics, psicosocials, en les capacitats cognitives i en la personalitat. Aquests canvis no es donen de la mateixa manera per a tothom ni en el mateix moment, i, fins i tot en una mateixa persona les modificacions en aquests aspectes no es donen alhora.

En aquest sentit, l'envelliment és un procés natural que es manifesta amb força en la nostra societat a causa de l'increment de l'esperança de vida de la població, de les ciències de la salut i dels hàbits de vida saludable. Com afrontar aquesta etapa de la vida és un dels principals problemes amb què s'enfronten les societats occidentals, ja que l'increment dels anys de vida repercuteix en l'augment de les persones amb dependència física i psíquica i amb dolències múltiples (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Actualment, la situació de les persones grans, a mesura que esdevenen fràgils i vulnerables -tant si romanen en el seu domicili com si s'acullen a qualsevol dels sistemes d'institucionalització existents-, és molt lluny de la que desitjaríem per a nosaltres mateixos quan encara estem en plena possessió de les nostres facultats. No obstant això, hi ha escassa consciència d'aquesta situació, que segueix sent un tabú. Evitar afrontar el tema no és una bona estratègia, ja que l'única cosa que impedeix que arribi la decrepitud és que abans arribi la mort. Per aquesta raó, les polítiques públiques s'han d'orientar a aconseguir l'adaptació de tota la societat a l'envelliment gradual, enfocant la qüestió de manera activa (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Per aquest motiu, actualment hi ha un nou enfocament que deixa enrere la vellesa com un deteriorament físic i mental inevitable i irreversible, passant a ser un procés dinàmic, amb oportunitats i actiu. El nou paradigma va més enllà de l'atenció únicament

sanitària i centrada en la dependència, es mou en un model centrat en la persona. Per tant, es basa en la individualitat de la persona i en les seves oportunitats.

En els darrers anys l'objectiu s'ha centrat a adaptar els serveis a les necessitats de les persones, i per tant, implicar-les en la cura del seu benestar i de la seva salut. Això ha provocat un canvi en l'orientació del model d'atenció, i ha posat la persona com a eix del sistema social i sanitari.

L'Organització Mundial de la Salut defineix l'atenció centrada en la persona (ACP) com "aquella atenció que s'aconsegueix quan es posa la persona en l'eix on interactuen la resta de dimensions relacionades amb: la intervenció basada en l'evidència científica, organització del servei, equip, interdisciplinarietat i ambient."

El procés d'envelliment demogràfic que s'està produint des de fa dècades a les societats occidentals comença a constituir ara ja un dels principals reptes del món urbà. Les ciutats han de poder adaptar-se a les necessitats de tots els seus habitants, i la gent gran està esdevenint un dels segments de població urbana més rellevants.

Durant els últims anys s'ha produït una arribada d'immigració que ha anat variant de procedència segons les característiques socioeconòmiques objectives que han predominat a l'entorn. En aquest cas, ha augmentat el gruix de persones nouvingudes de fora l'Estat espanyol en detriment de les vingudes d'altres Comunitats Autònomes. Aquests fluxos han estat causats, en part, per l'augment de la demanda de mà d'obra, sobretot industrial, a la comarca de l'Anoia. Tanmateix, a partir del 1975 la natalitat va començar a disminuir arreu de Catalunya, provocant una disminució de la part inferior de la piràmide demogràfica referent a la població catalana.

Malgrat que durant últims quinze anys el volum anual de naixements sembla haver-se estabilitzar i fins i tot pot semblar que existeixen indicadors de

recuperació, aquest volum es mou al voltant de la meitat de les xifres existents en el moment en què s'inicià el descens. És aquest descens de la natalitat el que explica el ritme, molt ràpid, amb el que s'ha augmentat el pes de la població major de 65 anys en totes les comarques de Catalunya, amb algunes diferències a nivell territorial (Pérez Díaz, 2005).

A la comarca de l'Anoia, la taxa d'envelliment ha incrementat 40 punts en 30 anys, passant del 88,20% l'any 2010 al 109,70 % el 2020. Aquest indicador mesura la població de 65 anys i més per cada 100 habitants de menys de 15 anys. Pel que fa al sobreenvelliment, és a dir la quantitat de població de 85 anys i més per cada 100 habitants de 65 anys, s'ha doblat en el mateix període de temps. Un efecte directe d'aquests canvis demogràfics és l'increment de la taxa de dependència de la gent gran, que obliga a les institucions a realitzar canvis en la implementació de polítiques públiques.

01.2. Canvi demogràfic

Segons dades de la Generalitat de Catalunya¹, l'any 2030 gairebé un de cada tres habitant de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) tindrà 60 anys o més. Aquest fet té moltes implicacions pel que fa al la vida del conjunt de la població.

S'està produint, doncs, un canvi demogràfic que, en general, està feminitzat. A la major part de ciutats de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) dues de cada tres persones de 80 anys o més són dones, les quals representen també més del 56% de la generació dels 60 als 79 anys. D'altra banda, la població d'entre 20 i 39 anys es va feminitzant per la permanència més gran de les dones a la ciu-

tat. I en la franja de 40-59 anys, el saldo migratori positiu es concentra en les dones i les persones d'origen extracomunitari.

Per altra banda, l'arribada a la vellesa de les cohorts demogràfiques prèvies a les del baby boom, ja molt diferents a les de la guerra i la immediata postguerra, canvia notablement l'escenari social. La generació de les persones que ara tenen 60 i 79 anys, a banda de ser molt més nombrosa i present, contradia l'imaginari encara dominant sobre les persones grans. Es tracta d'una generació relativament ben formada, en què més de la meitat disposen d'estudis obligatoris o superiors, i que en general han tingut una carrera laboral llarga. Per aquest motiu, presenten millors indicadors de salut que la generació precedent.

En aquest sentit, a Catalunya, gairebé el 70% dels ingressos de les persones grans provenen de les seves pensions, i el 18% de les persones grans de la ciutat estan per sota del llindar de la pobresa. La incorporació de la dona en el mercat de treball, així com trajectòries laborals estables i amb rendes del treball creixents al llarg del cicle vital, fan que la generació que ha iniciat la jubilació en la darrera dècada tinguí pensions més elevades que l'antecedent. Segons el mateix estudi abans esmentat, les pensions més baixes es troben en les persones més grans, també més feminitzades. Tanmateix, aquesta lògica millora generacionalment. L'atur continua sent molt elevat entre els més joves, que veuen com es retarda o es precaritza la seva inserció laboral (Àrea de Drets Socials, Generalitat de Catalunya, 2018).

01.3. L'envelliment actiu

L'augment de la longevitat és un avenç social important i un gran triomf de la humanitat, que suposa alhora un repte per crear les condicions socials, econòmiques i personals que permetin arribar a

¹ Estratègia sobre canvi demogràfic i envelliment: una ciutat per a tots els cicles de vida (2018 - 2030). (2018). Àrea de Drets Socials, Generalitat de Catalunya.

edats avançades en bones condicions de salut i de qualitat de vida.

Aquesta realitat demogràfica suposa una oportunitat per incorporar el concepte d'envelliment actiu a les polítiques adreçades a les persones grans. Aquest concepte entén l'envelliment com un procés individual que s'estén al llarg de la vida i fa que la ciutadania arribi a la vellesa en bones condicions de salut (física, psicològica i emocional), promovent la seva participació en la societat, afavorint la formació al llarg de la vida i garantint els seus drets de viure una vida activa i amb qualitat.

El terme 'envelliment actiu' va ser introduït per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) cap al final de la dècada de 1990 i l'any 2002 el va definir com 'el procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen'.

Les Nacions Unides van adoptar el concepte en el marc de la Segona Assemblea Mundial sobre Envel·liment, celebrada a Madrid a l'any 2002. La UE va designar el 2012 com a Any Europeu de l'Envel·liment Actiu i de la Solidaritat Intergeneracional, amb la finalitat d'impulsar-ne la difusió social.

L'envelliment actiu ajuda les persones grans a conduir la seva vida quotidiana aprofitant al màxim les oportunitats que tenen a l'abast d'acord amb les seves necessitats, capacitats i aspiracions. D'una banda, es tracta de mantenir l'activitat personal, entesa com la participació en els àmbits familiars, comunitaris i socials, així com el desenvolupament de tasques físiques i mentals. D'altra banda, inclou la prevenció amb la finalitat d'endarrerir l'aparició i el desenvolupament de les malalties i les discapacitats.

Aquest enfocament requereix la integració o, si més no, la coordinació d'àmbits tan diversos com l'ocupació, la formació permanent, la prevenció i la promoció de la salut i de les capacitats, la jubilació i les pensions o la participació activa en la societat.

En aquest sentit, resta pendent una reflexió aprofundida amb relació a les polítiques transversals: com formular, planificar i implementar polítiques transversals de la manera més eficient possible.

Aquest no és un tema objecte d'anàlisi en aquest document, però no es pot deixar d'esmentar que queda per fer una reflexió sobre això, com també una revisió del concepte de gent gran si veritablement volem construir unes polítiques per a un envelliment actiu, orientades al conjunt de ciutadans i ciutadanes del Anoia i crear, així, una comarca per a totes les edats.

L'envelliment actiu és un fenomen transversal que, com s'ha esmentat anteriorment, depèn de les característiques socioeconòmiques del col·lectiu, entre d'altres. És per aquest motiu que s'ha trobat adient realitzar un breu anàlisi, dins d'aquest apartat, referent als ingressos de les persones grans.

Amb relació als ingressos, a l'Anoia s'observa en la gent gran una situació de precarietat econòmica més gran que en la resta de grups d'edat. Aquesta precarietat s'explica, majoritàriament, per la disminució d'ingressos que comporta substituir les rendes del treball per la pensió de jubilació. L'Enquesta Metropolitana de Barcelona facilita dades sobre el tipus de pensió que reben les persones més grans de 65 anys. Pràcticament dues tercers parts de les persones més grans de la comarca tenen la pensió per jubilació com a font d'ingressos principal. Recordem que es tracta d'un ingrés principal, per tant hi pot haver persones que tinguin ingressos d'altres fonts.

És per aquests motius que, a l'Anoia, es va presentar el Pla comarcal de gent gran, l'any 2010. És l'eina que defineix les polítiques a impulsar la qualitat de vida de les persones grans, amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida del col·lectiu, centrant-se en els models d'envelliment actiu i atenció centrada en la persona, treballant amb transversalitat i promovent la llibertat, el respecte, la inclusió, l'autonomia i el bon tracta. A més, en d'altres pobles, també s'es-

tan creant consells municipals de persones grans, com és el cas de Calaf.

Més enllà d'això, però, també existeixen diverses formes de socialització i participació ciutadana que posa al centre les persones grans. Hi ha Casals de Gent Gran a diversos municipis de la comarca, des d'on s'ofereixen activitats esportives, culturals, formatives i lúdiques diverses cada dia.

No obstant, una de les crítiques que es va esmentar als tres processos de participació, és la poca accessibilitat d'aquestes activitats. En un context d'elevada vulnerabilitat econòmica de les persones grans, amb pensions que toquen el llindar de la pobresa, no tot el col·lectiu es pot permetre pagar la despesa mensual que comporta la inscripció a aquest tipus d'activitats. Com a conseqüència, es pot afirmar l'existència de segregació social en la participació d'aquestes activitats.

Per altra banda, seguint amb alguns dels resultats de les sessions de participació, la difusió de les activitats només arriba a un percentatge del col·lectiu que ja està anteriorment interessat en la participació. Moltes persones grans no coneixen l'oferta d'aquest tipus d'activitats per part dels Casals de Gent Gran, entitats l'Administració Pública.

Durant les sessions de participació, l'envelliment actiu va esdevenir un tema de gran importància per a les persones grans i les professionals que hi van assistir. A les tres sessions participatives que es van realitzar presencialment a Vilanova del Camí, Calaf i Piera, es va destacar la prioritat que hauria de tenir l'Administració Pública a l'hora de prestar serveis a les persones grans que millorin la seva salut física i mental, prevenint situacions de soledat no desitjada i disminuint les desigualtats socioeconòmiques.

En aquest sentit, es va esmentar l'oferta variada d'activitats, tant lúdiques com de formació, que s'ofereix a les persones grans a diversos municipis de la comarca. A Calaf, per exemple, coexisteixen el Casal i el Casino, des d'on es realitzen tot tipus

d'activitats. Hi ha formacions d'informàtica, que ajuden a pal·liar el problema de la bretxa digital; hi ha activitats d'oci, com el bingo i els jocs de taula; es fan caminades per la comarca, entre d'altres.

A Vilanova del Camí i Piera també tenen situacions semblants, amb equipaments públics òptims on s'hi poden desenvolupar aquest tipus d'activitats. En aquest últim municipi, s'hi reuneix setmanalment un grup de persones grans que duen a terme activitats memorístiques, amb l'objectiu de millorar la salut mental i fomentar la socialització entre el col·lectiu.

No obstant, moltes de les activitats esmentades només es realitzen a nuclis de població importants, amb equipaments municipals preparats. A la comarca, però, hi ha un gran nombre d'urbanitzacions i pobles rurals sense aquest tipus d'infraestructures, els residents dels quals s'han de desplaçar per a poder-les gaudir. S'estableix, doncs, una dependència amb el transport privat -el transport públic no cobreix les necessitats dels veïns i veïnes.

“Per sort disposem de vehicle privat per poder participar de les activitats que es realitzen a Piera. Venim cada tarda.”

02.

Marc jurídic

La vellesa és una etapa de la vida de l'individu que té unes característiques específiques que la diferencien de les altres etapes de la vida. S'hi donen uns canvis biològics, psicosocials, en les capacitats cognitives i en la personalitat. Aquests canvis no es donen de la mateixa manera per a tothom ni en el mateix moment, i, fins i tot en una mateixa persona les modificacions en aquests aspectes no es donen alhora.

02.1.

Legislació estatal

Constitució espanyola, 1978. Article 50:
"Els poders públics garantiran la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Amb independència de les obligacions familiars, en promouran el benestar mitjançant un sistema de serveis socials que atendran els problemes específics de salut, habitatge, cultura i lleure".

Reial Decret-Llei 5/2013, de 15 de març, de mesures per a millorar la continuïtat de la vida laboral dels treballadors d'edat avançada i promoure l'envelliment actiu.

Llei 4/2005, de 22 d'abril, sobre els efectes de les pensions no contributives dels complements atorgats per les comunitats autònomes.

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

02.2.

Legislació catalana

Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006.
Article 18. Drets de les persones grans: "Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'explotació i de maltractament, sense que puguin ser discriminats a causa de l'edat".

Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006.
Article 40. Protecció de les persones i de les famílies: "Els poders públics han de garantir la protecció de les persones grans perquè puguin portar una vida digna i independent i participar en la vida social i cultural. També han de procurar la plena integració de les persones grans en la societat per mitjà de polítiques públiques basades en el principi de solidaritat intergeneracional".

Llei 19/2020, d'11 d'octubre, d'igualtat de tracte i no-discriminació.

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials de Catalunya.

Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.

Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.

Llei 11/2001, de 13 de juliol, d'acolliment familiar per a persones grans.

Llei 22/2000, de 29 de desembre, d'acolliment a persones grans.

L'any 2017, després d'un procés promogut pels diferents Consells de la Gent Gran de Catalunya, es va aprovar la memòria preliminar de l'avantprojecte de llei per a l'adaptació de la societat catalana a l'envelliment. La futura normativa preveu fixar les bases que han de regir les actuacions del Govern adreçades a la gent gran. Concretament, vol abordar la participació social i institucional d'aquest col·lectiu, promoure els seus drets, definir l'acompanyament en el trànsit a la vellesa i prevenir i protegir contra maltractaments. Tot i que de moment no està aprovada, mostra la voluntat per avançar per una llei pròpia dirigida a les persones grans.

02.3.

Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran

El Govern de la Generalitat de Catalunya va acordar el 8 d'octubre de 2003 establir i promoure l'aplicació de la Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya (La Carta)², aprovada pel Consell de la Gent Gran de Catalunya el 22 de setembre de 2003.

La Carta de Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya, promoguda pel Departament de Benestar i Família i pel Consell de la Gent Gran de Catalunya, va néixer com a compliment dels compromisos presos al 4t Congrés Nacional de la Gent Gran de Catalunya, de les recomanacions del Llibre blanc de la gent gran activa i del Llibre blanc de la gent gran amb dependència. Respon també a les indicacions i els objectius plantejats al Pla estratègic de la Segona Assemblea Mundial de l'Envelliment.

La Carta també es fonamenta en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Declaració dels Drets Humans i la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea,

² Es pot consultar la Carta completa a:
https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/gent_gran/carta_dels_drets_i_deures_de_la_gent_gran

i es construeix sobre el concepte de l'autonomia personal, entesa com el dret de ser lliures en la presa de decisions, de mantenir el propi projecte de vida des de la identitat personal, així com des de la responsabilitat de complir els compromisos adquirits lliurement en l'exercici de la ciutadania.

La redacció de la Carta va tenir una gran participació de la societat civil catalana, representada per associacions de gent gran de tot el país, pels consells consultius de la gent gran dels consells comarcals, per col·legis professionals, universitats, institucions i per persones expertes en matèria de gent gran. D'aquesta manera, es va garantir la màxima pluralitat i objectivitat possible.

Aquesta Carta és un document viu que permet una revisió continuada i una tasca d'informació sobre els drets de la gent gran que afavoreixi la conscienciació sobre les responsabilitats de les persones grans des del civisme.

D'altra banda, la Carta s'inscriu en la filosofia de construir un país per a totes les edats, on les persones grans siguin ciutadanes de ple dret, amb els mateixos drets i deures que la resta de la ciutadania, evitant d'aquesta manera situacions de discriminació. La Carta recull els cinc principis temàtics proposats per les Nacions Unides, descrits en els documents dels drets humans per a persones d'edat. Els tres primers fan referència al vessant més individual i personificable de l'ésser humà. Els dos últims principis permeten assolir l'autorealització personal, basada en la independència, tot aportant qualitat i dignitat humana.

Aquests principis són:

Dignitat:

"Les persones grans hem de poder viure amb dignitat i seguretat i veure'ns lliures d'explotació i maltractaments físics i/o psíquics, així com de ser tractades dignament sense discriminació per causa d'edat, gènere, ètnia, discapacitat, situació econòmica o qualsevol altra condició."

Independència:

"Inclou l'accés a l'alimentació, l'aigua, l'habitatge, el vestit i l'atenció sanitària adequades, així com l'oportunitat de treball remunerat i l'accés a la capacitat i l'educació."

Autorealització:

"Les persones grans hem de poder desenvolupar plenament les oportunitats i les potencialitats a partir de l'accés als recursos educatius, culturals, espirituals, d'oci i temps lliure en la societat."

Assistència:

"Les persones grans hem de beneficiar-nos de la cura de la família, així com tenir accés als serveis socials, sanitaris i assistencials, i gaudir dels drets humans i fonamentals, quan residim tant en la llar pròpia com en centres d'atenció o institucions."

Participació:

"Les persones grans hem de participar activament en la formulació i en les polítiques que afecten directament el nostre benestar, des de la solidaritat amb altres generacions, en una societat per a tothom; aquest principi ha de ser entès des del dret a la lliure associació."

03.

Metodologia i Pla de Treball

El Pla Comarcal per a les Persones Grans de l'Anoia ha estat elaborat en base a l'informe de diagnosi d'envelliment. La diagnosi s'ha elaborat recentment (2022) a partir de:

Dades estadístiques extretes de fonts secundàries (Idescat, INE, Eurostat, Hermes, Dept. D'Empresa i Treball, Dept. D'Educació, Dept. De Polítiques Digitals i Territori, Dept. De Drets Socials, Dept. De Salut, serveis diversos del Consell Comarcal i informes varis).

3 sessions de participació a Vilanova del Camí, Calaf i Piera, a les que hi van participar un total de 81 persones. Les sessions es van organitzar tenint en compte les característiques territorials, demogràfiques i socioeconòmiques de la comarca. Hi va participar personal tècnic, professionals de l'àmbit de la vellesa a la comarca i càrrecs electes.

A partir d'aquesta diagnosi quantitativa i qualitativa sobre la realitat de l'envelliment a la comarca, s'han detectat les fortaleeses, les oportunitats, les debilitats i les amenaces mitjançant una taula DAFO. Això ha permès una visió panoràmica de la situació, i s'han identificat 4 eixos d'actuació que guien les accions del Pla:

Eix 1. Associacionisme i participació

Eix 2. Ús de les tecnologies i comunicació

Eix 3. Vulnerabilitats i discriminacions

Eix 4. Envel·liment actiu

Cada eix es desplega en diferents objectius generals que vertebraren el pla i defineixen les accions que caldrà dur a terme els propers anys. Tant els eixos com els objectius han estat validats per l'equip directiu del Departament de Benestar Social i Atenció a la Ciutadania del Consell Comarcal i pel Consell de la Gent Gran de l'Anoia.

D'aquesta manera, en tot el procés de treball hi ha participat agents del territori vinculats amb l'àmbit de la vellesa. Les seves aportacions han permès elaborar una diagnosi i un pla de consens, fonamentat amb les necessitats locals reals.

Fase 1. Diagnosi

Grup Motor
–
Persones grans
–
Personal tècnic
–
Professionals de l'àmbit de la vellesa
–
Càrrecs electes

Fase 2. Pla

Unitat de Vellesa,
discapacitat i salut mental
del Consell Comarcal
–
Equip directiu del Departament
de Benestar Social i Atenció
a la Ciutadania
–
Consell de la Gent Gran
de l'Anoia

04.

Eixos de treball i anàlisi DAFO

04.1.

Eix 1.

Associacionisme i participació

La participació política i cívica de les persones grans és un element cabdal per diverses raons, i reforçar-la és una de les línies clau d'aquest pla. Parlem de participació política i cívica com un mateix element, tot i que les entitats i formes d'agrupació de les persones grans tenen finalitats i formes diferents. Una participació consolidada entre les persones grans permet incrementar el seu capital social i millorar la qualitat de vida a través de l'activitat física i mental. A banda, permet que les persones grans siguin actives políticament esdevenint agents claus de la comunitat i actuant de forma proactiva per la satisfacció de les seves necessitats, demandes i preferències.

Durant l'elaboració de la diagnosi s'han identificat problemàtiques relatives a l'accés a la participació cívica i política de les persones grans, com:

Dificultat d'accés a la informació sobre les activitats.

Barreres econòmiques per a la participació a activitats.

Problemes per desplaçar-se, especialment per a la població que viu en urbanitzacions i en pobles petits.

Tancament d'algunes entitats en tema de participació.

Manca d'oferta específica per als diferents perfils de persones grans, segons necessitats, interessos i característiques.

Manca d'enxarxament i treball conjunt de les entitats.

Manca de representativitat de la diversitat (gènere, cultura i altres) als espais de participació de gent gran.

Càrregues de cura de nets i persones dependents.

Dificultat de les entitats a l'accés a subvencions.

Els espais dels equipaments per persones grans tendeixen a estar segregats per sexe.

Els homes participen menys que les dones en les activitats organitzades.

04.2.

Eix 2.

Ús de les tecnologies i comunicació

La manca d'accés i ús de les tecnologies de la comunicació i la informació genera diverses problemàtiques entre les persones grans, principalment:

Dificultats per accedir a la informació pública (serveis sanitaris, bancaris, tràmits administratius...).

Manca de participació comunitària.

Sentiment de soledat, aïllament i desconexió social.

Però l'escletxa digital no afecta només a les persones grans. La transició digital no ha acompanyat ni ha esperat a grups importants de població, i podem trobar problemàtiques d'accés a les TIC en persones amb rendes, per exemple. Per tant, aquest eix va més enllà de les persones grans i es tracta d'una estratègia comarcal integral contra aquesta problemàtica que contempla tots els seus angles. També cal tenir en compte que conjuga agents diversos de la comarca aprofitant sinèrgies i recursos ja existents, governada amb mirada estratègica i col·laborativa per fer-hi front. Això evitaria duplicar esforços i reforçaria la coordinació d'accions per assolir uns objectius compartits per diverses unitats del Departament de Benestar (Vellesa, salut mental i discapacitat, Serveis socials bàsics, Igualtat i famílies i, Ciutadania i convivència), així com d'altres departaments del propi Consell Comarcal.

04.3.

Eix 3.**Vulnerabilitats i discriminacions**

Les persones grans no estan exemptes de patir discriminacions, i els factors de vulnerabilitat també hi tenen afectacions com a la població general, tot i que poden manifestar-se o tenir causes diferenciades.

Els factors de vulnerabilitat i discriminació detectats durant la diagnosi es poden dividir de la següent manera:

Habitatge:

es tracta d'una problemàtica que afecta al conjunt de la població, tot i que hi ha especificitats pel que fa al grup de persones grans. A l'Anoia hi ha taxes elevades d'habitatge en propietat entre les persones grans respecte altres trams d'edat, però hi ha igualment problemàtiques pel que fa als elevats preus del lloguer i a la temporalitat elevada, que genera inestabilitat.

Es detecta també una manca general d'oferta, d'alternativa de real·lotjament, tant d'habitatges com de places residencials en pisos assistits fora de la capital, i la inexistència d'alternatives als models residencials, entre altres propostes que s'adeqüin a les necessitats i peticions de les pròpies persones grans sobre on i com voler envellir.

Autonomia:

si es vol fomentar la pròpia autonomia i autodeterminació de les persones grans, cal també contemplar que aquestes prefereixen envellir en el seu domicili, en el seu propi entorn comunitari. Actualment, hi ha manca de servei d'atenció domiciliària en tant a intensitat que requereix la persona que ho necessita com també d'accessibilitat pel fet que les persones amb no grau de dependència no sempre poden disposar d'aquest servei públic.

Per altra banda, els productes de suport públics que hi ha són limitats, generant alguna espera en alguns dels productes i, no podent facilitar tots els produc-

tes que la persona requereix per viure de forma més autònoma al seu domicili.

Mobilitat i transport:

vinculat a l'habitatge i a la promoció de l'autonomia en el propi entorn comunitari, la mobilitat i/o transport torna a ser una problemàtica ja que les persones grans que viuen en urbanitzacions i en pobles petits pateixen aïllament per la falta de transport. Això té conseqüències en la participació i accessibilitat de les persones als serveis necessaris o bé d'altres interès propi. El desequilibri territorial en mobilitat provoca una desigualtat d'oportunitats i discriminació territorial.

Una mobilitat accessible i de qualitat permetria donar resposta a molts dels reptes que s'apunten i que, a més, es connecten amb d'altres reptes estratègics de la comarca com són el repoblament i el desenvolupament local.

Edatisme:

es tracta de la discriminació vers una persona per la seva edat a través d'estereotips socials i prejudicis. La manca de valor cap a les persones grans té un impacte en la valoració social i econòmica dels serveis i professions que s'ocupen de l'atenció a la vellesa. Si ja són tasques poc reconegudes per estar vinculades al sector de les cures, ho són encara més les que es vinculen a la vellesa. Exemples en són: tenir un tracte infantilitzador i paternalista de la societat cap a les persones grans, el no reconeixement com a agents polítics i la manca de relacions intergeneracionals.

Maltractament:

el maltractament a les persones grans i l'exercici de violències contra elles va lligat al punt anterior, però no només. Algunes actituds de maltractament tenen la seva base en l'edatisme, com pot ser la manca de presa en consideració de les persones grans en l'espai públic (manca de llocs on descansar o manca d'accessibilitat). Es considera que hi ha els següents tipus de maltractaments: abús físic, abús psicològic, abús econòmic o financer, abús sexual, negligència, abandonament i vulneració de drets.

Soledat:

és una de les principals problemàtiques que afecten a les persones grans donat el seu greu impacte. La soledat no desitjada no té una definició unitària i depèn de les percepcions, expectatives i hàbits de les persones grans, de manera que la intervenció esdevé complexa. Les problemàtiques principals que es deriven de la soledat (en diverses de les seves accepcions) són un major risc de patir maltractaments, malaltia mental, risc sanitari i la pèrdua de capital social.

Renda:

en general, les persones grans disposen dels ingressos en forma de pensions contributives i no contributives que segons la legislació vigent es pot veure afectada la quantitat percebuda. Aquestes poden ser motiu d'exclusió en certs àmbits com la participació, la mobilitat, l'accessibilitat a serveis, etc.

Les pensions contributives tenen relació amb la cotització que s'ha efectuat durant l'edat activa. Això fa que les desigualtats (de gènere, de classe) en el mercat de treball es mantinguin en l'edat de jubilació. Les dones jubilades tenen pensions més baixes, atesa la seva menor taxa d'activitat. Però al seu torn, l'actual precarietat i temporalitat laborals, fa preveure que les pensions del futur tampoc seran capaces de sostenir el cost de la vida. El factor de vulnerabilitat de la renda contempla una població gran femenina empobrida, una barrera econòmica d'accés a certes activitats (lleure, oci, cultura) i recursos (sanitaris, residencials) i a les càrregues que suposa sostenir persones dependents.

04.4.

Eix 4.**Envelliment actiu**

Tal i com assenyalàvem, segons l'OMS (1999) la definició d'Envelliment Actiu és “el procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida a mesura que les persones envelleixen”.

Gaudir d'un envelliment actiu és, sobretot, resultat de com ha estat la trajectòria de vida prèvia a l'envelliment. Per tant, és una derivada de les polítiques d'atenció a les persones al llarg de tota la trajectòria vital i des d'una mirada multidimensional. L'amplitud del concepte i les seves implicacions en nombroses esferes de la vida fan que sigui un element transversal que ja es contempli en altres eixos. Aquest eix es centra en un aspecte fonamental de l'envelliment actiu: la salut. Concretament, en l'atenció a la salut entesa des de la perspectiva física, psicològica i emocional, mitjançant la millora dels serveis i recursos sociosanitaris, i en la prevenció d'aquesta garantint el manteniment d'uns hàbits de vida saludable.

Durant la diagnosi s'ha detectat:

Una manca d'atenció pública a tot el segment de població que no té grans dependències però que necessita algun tipus de suport públic (físic, psicològic i/o emocional).

Manca de major presencialitat als CAP que afecta a la salut de les persones grans.

Manca de serveis d'atenció mèdica domiciliària als municipis més petits i amb alts percentatges de persones grans.

Manca de suport psicològic específic per a persones grans, és a dir, psicogerontològic.

Manca de professionals dinamitzadors de persones grans a tots els municipis de la comarca.

Manca d'activitats dirigides específicament a persones grans o bé siguin inclusives per a aquestes.

Manca de promoció d'entitats de persones grans.

Manca de polítiques d'envelliment actiu als municipis.

DAFO i criteris d'acció

DAFO -Criteris	Mobilitat	Escletxa digital
Fortaleses	Servei de Taxi finançat per l'Administració Pública. – Solidaritat veïnal per utilitzar el transport privat. – Transport públic a demanda. Clic.cat	Acompanyament voluntari per part d'altres persones grans. – Formacions d'informàtica en locals públics. – Personal contractat que acompanya en la realització de tràmits informàtics.
Debilitats	Mancança de transport públic entre municipis de la comarca. – Dificultats per accedir als serveis essencials, com els sociosanitaris. – Poca accessibilitats a la demanda del Clic.cat per l'escletxa digital.	Dificultats a l'hora de realitzar tràmits administratius. – Pocs recursos públics d'acompanyament a les persones grans en l'àmbit de la digitalització. – Poca accessibilitat als tràmits sanitaris a causa de la seva digitalització durant la pandèmia.
Oportunitats	Desenvolupar el projecte del Clic.cat al conjunt de la comarca (fins ara només es fa a Calaf). – Enfortiment del teixit comunitari a partir de la solidaritat veïnal que hi ha per a suplir la manca de transport públic. – Aprofitament de la millora de la mobilitat a la Regió Metropolitana de Barcelona per invertir recursos estratègicament.	Establir les formacions d'informàtica al conjunt de la comarca. – Aprofitar els espais municipals com a centres on acudir per a realitzar tràmits informàtics. – Existència de noves generacions que arriben a l'edat de jubilació amb coneixements informàtics.
Amenaces	Aïllament social a causa de la mancança de transport públic. – Deteriorament de la salut per les dificultats d'accedir als centres sociosanitaris. – Dificultats d'accés a l'atenció personalitzada dels bancs, ja que aquesta es troba als municipis més grans.	Digitalització de l'Administració Pública sense tenir en compte les persones grans. – Decreixement del nombre/ desaparició de caixers als municipis petits. – Decreixement del nombre de persones contractades d'atenció al públic per part de les entitats bancàries.
Criteris	Invertir recursos en la millora del transport públic intermunicipal, tenint en compte les necessitats d'aquell sector de la població que no disposa de vehicle privat.	Contractar personal d'acompanyament en els tràmits digitals, tant als pobles petits com als municipis grans.

Vulnerabilitat econòmica i discriminacions	Soledat no desitjada	Envel·liment actiu i participació
Increment de les pensions. – Disminució dels deutes pendents en l'habitatge. – Increment de l'atenció sanitària i emocional de l'Administració Pública.	Teixit comunitari als pobles rurals. – Oferta d'activitats diverses per a persones grans. – Detecció de casos de soledat no desitjada en farmàcies i comerç local.	Presència de entitats de Gent Gran amb oferta diversa d'activitats. – Consell de la Gent Gran com a espai comarcal de participació. – Caminades i activitats esportives per a persones grans.
Taxa de pobresa elevada en el col·lectiu de persones grans. – Feminització de la pobresa. – Poca conscienciació general sobre l'envel·liment i les persones grans. – Discriminació de les entitats bancàries.	Aïllament social en masies allunyades. – Dificultats de participar en el teixit comunitari a causa de la manca de transport públic. – Increment de persones grans no empadronades que no poden ser detectades per les administracions locals.	Poca accessibilitat a certes activitats pel seu cost econòmic. – Existència d'un sector de les persones grans a qui no li arriba la difusió de les activitats. – Espais de participació no institucionals molt limitats.
Avenços científics en la cura de malalties i millora general de la salut de la població. – Increment sostingut en el temps de la pensió mitjana. – Intenció de l'Administració Pública d'incrementar places públiques de residències.	Aprofitament dels serveis d'atenció engegats durant la pandèmia per detectar els casos de soledat no desitjada. – Noves generacions més formades digitalment poden usar les eines tecnològiques per pal·liar la soledat no desitjada. – El repoblament de les àrees rurals pot millorar el teixit comunitari.	Millora progressiva de la salut de les persones grans que permet una participació activa en la comunitat. – Conscienciació mèdica respecte la importància de la participació comunitària de les persones grans --> prescripcions socials. – Intenció d'incrementar el nombre d'activitats per a persones grans i apropar-les a urbanitzacions allunyades.
Increment sostingut de la inflació, per sobre del creixement de les pensions. – Augment generalitzat del cost de l'habitatge. – Procés de digitalització de l'Administració Pública i les entitats bancàries.	Increment de la mobilitat residencial a la comarca, que pot provocar una pèrdua de teixit comunitari. – L'augment de la taxa de pobresa provoca una manca d'accessibilitat a activitats que prevenen l'aïllament social. – El canvi demogràfic comportarà un nombre major de situacions de soledat no desitjada.	Increment de la desafecció cap a les institucions, fet que provoca una menor necessitat de participació política. – Augment del nombre de persones amb dificultats d'accés a activitats de pagament. – Institucionalització de la participació.
Incrementar la prestació de serveis i activitats públiques que siguin gratuïtes, és a dir, universals.	Implementar una eina de detecció de la soledat no desitjada, amb el conjunt d'actors involucrats a la comarca.	Millorar la difusió de les activitats que es realitzen i descentralitzar-les per tot el territori comarcal.

05.

Pla de les Persones Grans de l'Anoia

Els eixos i objectius del Pla Comarcal de les Persones Grans de l'Anoia que es presenta a continuació es desprenen, com s'ha anat indicant al llarg de l'informe, de les problemàtiques identificades a la Diagnosi. D'aquesta manera, el pla es basa en el coneixement empíric i construït de forma col·lectiva amb els diferents agents que han participat de la diagnosi com han estat les pròpies persones grans, tècniques i professionals de la xarxa social i de salut, i càrrecs electes dels diferents municipis.

La importància de fer aquests processos participats rau en el fet que les accions que se'n desprenen, és a dir, l'acció política del Consell Comarcal de l'Anoia, es centrarà en les problemàtiques expressades, viscudes i significatives de la població, tenint en compte les seves competències. Així es redueix la distància entre administració i la ciutadania i, alhora, es dota de sentit estratègic l'acció del Consell Comarcal, orientant-la a l'assoliment d'uns objectius consensuats i compartits. D'altra banda, s'han incorporat aquells objectius i accions del Pla comarcal de la gent gran, aprovat l'any 2010, que s'han considerat encara vigents i necessaris. El Pla el conformen 4 eixos estratègics clau, que es desglossen en objectius generals i específics. Aquests 4 eixos s'emmarquen en una visió i missió definides per aquest pla, de quin ha de ser el paper i quins són els grans objectius de la comarca de l'Anoia en l'atenció a les persones grans. Des d'aquesta declaració més general fins a l'articulat final de les accions es pot traçar un fil conductor que dota de coherència i consistència el Pla.

Missió

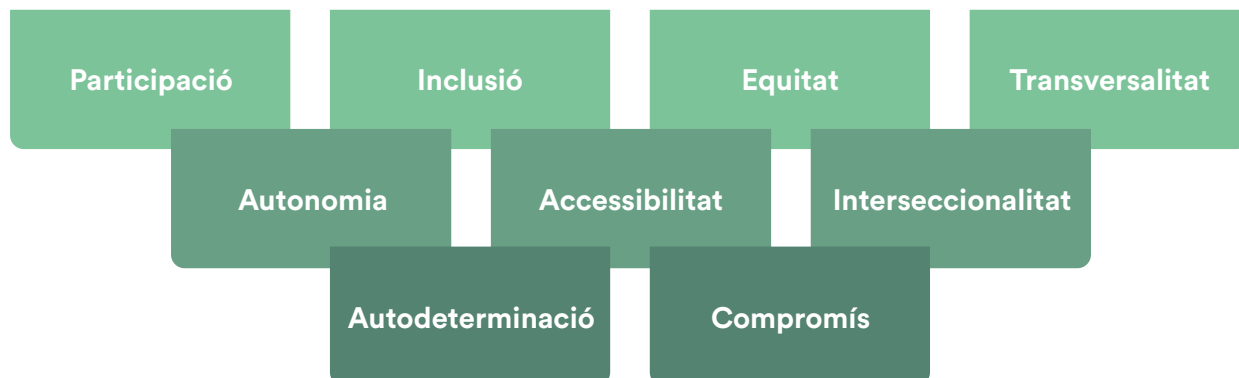
La millora de la vida de les persones grans del territori garantint recursos i serveis accessibles i de proximitat, donant resposta a les seves necessitats, lluitant contra les discriminacions que els afecten vetllant per l'acompanyament professional i potenciant la implicació activa de les persones grans a la societat.

Visió

Fer de la comarca de l'Anoia un territori amb una bona qualitat de vida per les persones grans, on trobin una atenció adreçada a les seves necessitats i que posi l'accent en la vessant inclusiva i comunitària articulant tots els agents que estan implicats en l'atenció a les persones grans.

A més d'aquesta **missió i visió**, que ens defineixen el què i el per què, tot seguit definint el com, els principis orientadors que han de guiar tota acció d'aquest pla: els **valors**. Les accions i els processos que s'emmarquen en aquest pla, han d'estar guiades per aquests valors:

Valors

Participació:

La implicació dels diferents agents que fan possible l'elaboració i el desenvolupament de les accions del Pla Comarcal de les Persones Grans.

Inclusió:

la comprensió de les diferents realitats socials i el respecte a la pluralitat del territori més enllà de l'edat cronològica de les persones.

Equitat:

la lluita per a la igualtat d'oportunitats entre les persones grans per combatre les desigualtats i discriminacions de tot tipus i pal·liar els efectes de les vulnerabilitats.

Transversalitat:

la incorporació del pla a l'estratègia comarcal de l'Anoia Inclusiva i la seva consonància amb els altres plans comarcals i municipals vigents.

Autonomia:

el reconeixement del Consell de les Persones Grans de l'Anoia com a òrgan representatiu que podrà disposar de la capacitat organitzativa per definir i implementar les accions del pla.

Accessibilitat:

qualitat dels serveis, equipaments, edificis i espais públics d'estar adaptats i pensats per l'ús de les persones grans i les necessitats específiques que aquestes puguin presentar, siguin del tipus que siguin.

Interseccionalitat:

l'enfocament a la multiplicitat de factors que intercedeixen en les desigualtats socials i en les formes d'opressió que pateixen les persones grans.

Autodeterminació:

la implicació activa de les persones grans en l'elaboració de les accions del pla, establint els mecanismes adients per empoderar-les.

Compromís:

la coherència amb la missió i la visió del pla a l'hora de dissenyar i implementar les accions, i l'esforç per comprometre les administracions locals en la seva implementació.

La missió, la visió i els valors han de tenir una relació directa amb el pla d'acció, on aquestes es concreten. Cal poder traçar un fil conductor entre les accions més concretes i allò que recullen aquests elements d'ideació més estratègics i generals. Per tant, la concreció avança en els eixos de treball i els objectius generals:

Eix 1. Associacionisme i participació

1.1. Eliminar o reduir les barreres d'accés a les activitats de cultura i lleure (desinformació, barreres econòmiques, càrregues de cura, barreres simbòliques i de transport)

1.2. Reforçar l'enxarxament i donar suport a les entitats, fomentant accions d'obertura i interrelació entre elles

1.3. Reforçar l'obertura dels espais de representativitat política de les persones grans i fomentar nous espais de debat, reflexió i participació municipals i comarcals

1.4. Potenciar el treball en xarxa al territori per intercanviar bones pràctiques, intercanviar recursos abordar problemàtiques que afecten a la gent gran.

Eix 2. Ús de les tecnologies i comunicació

2.1. Reforçar els canals de comunicació i reorientar els existents per tal de garantir un bon traspàs d'informació de servei tant a les persones grans com als professionals que hi treballen.

2.2. Fomentar la millora de les habilitats informàtiques de la gent gran de la comarca, especialment sobre temes que els afecten més directament (tràmits, activitats, accés a informació).

2.3. Introduir les TIC i innovacions tecnològiques en la millora del benestar de les persones grans.

Eix 3. Vulnerabilitats i discriminacions

3.1. Garantir a les persones grans l'accés a un habitatge de qualitat.

3.2. Lluitar contra la discriminació vers les persones grans i les persones professionals que hi treballen, i treballar per la prevenció, la detecció i l'abordatge de les situacions de maltractament i violències vers aquestes.

3.3. Combatre l'aïllament social i les situacions de soledat no desitjada entre les persones grans.

3.4. Reduir els efectes de les condicions econòmiques desfavorides entre les persones grans.

3.5. Garantir la mobilitat amb transport públic a la comarca per accedir a serveis bàsics i garantir la sociabilitat de les persones grans.

Eix 4. Envel·liment actiu

4.1. Millorar els serveis de salut existents adreçats a les persones grans del territori.

4.2. Fomentar l'activitat física i els hàbits de vida saludable entre les persones grans, potenciant l'espai públic i els equipaments dels municipis.

4.3. Promoure activitats inclusives amb perspectiva intercultural.

D'altra banda, el Pla comprèn objectius específics focalitzats en les persones grans que donen resposta a problemàtiques que les afecten de forma específica. Però també comprèn altres problemàtiques que tenen incidència en capes més àmplies de la població, de manera que les accions que hi donen resposta poden ser de caire universal. La planificació d'accions per les persones grans ha d'emmarcar-se en processos de planificació més amplis, ja que permet dotar de mirada estratègica l'acció concreta, així com coordinar els recursos, accions i objectius sota un paraigua estratègic.

La no focalització dels objectius específics té múltiples beneficis i, per tant, quan sigui possible, cal apostar per estratègies que donin resposta a les necessitats compartides per diversos col·lectius i sectors de població. Aquest fet té avantatges en les economies d'escala, en la suma de recursos i en l'avenç del treball transversal i coordinat en el si de l'administració i amb les entitats. També permet pensar en accions que cerquin l'increment del capital social de la població a partir de posar en contacte persones diferents -més encara si hi posem intencionalitat relacional- i, en el nostre cas concret, generar espais intergeneracionals.

En el procés de diagnosi es van recollir nombroses propostes d'acció. Per finalitat i abast d'aquest document no es recolliran aquí les propostes d'acció concretes. Per a l'elaboració del Pla s'han tingut en compte totes les aportacions recollides, i s'han incorporat aquelles que estan alineades amb els objectius generals plantejats.

Eix 1.

Associacionisme i participació

El foment de l'associacionisme i la participació de les persones grans és un element cabdal per a la millora de l'atenció i les condicions de vida, no només de les persones grans. A través de la participació en associacions no és beneficia només a la salut mental i emocional de les persones, sinó que es teixien xarxes personals i de suport mutu que poden ser de gran utilitat en d'altres moments de necessitat de suport material, social o emocional. En un context de creixent soledat no desitjada i aïllament relacional, l'articulació col·lectiva de les persones grans és l'eina principal per combatre-les. A més, la defensa conjunta dels interessos compartits garanteix que les persones grans siguin actors polítics i agents del canvi de les seves pròpies condicions. L'edatisme pot comportar una certa infantilització i desapoderament de les persones grans i, per tant, cal que es doni suport a aquesta articulació col·lectiva per mantenir el seu paper d'actor polític.

Aquest pla pretén fomentar i donar suport a la participació associativa i política de les persones grans eliminant les barreres d'accés existents per algunes persones grans com poden ser la desinformació, les econòmiques, la càrrega de tasques de cura o el bé el transport. Per la seva banda, el teixit existent es veurà reforçat a través de dinàmiques d'enxarxament i suport que en fomentin l'intercanvi i la cooperació entre elles. Finalment, cal que els espais de representació política de les persones grans siguin inclusius i representatius de la creixent diversitat dels i les majors de 65 anys de la comarca, que siguin propers a les diverses realitats territorials i fomentin l'aprenentatge participatiu de les persones implicades.

Objectiu general	Objectius específics
1.1. Eliminar o reduir les barreres d'accés a les activitats de cultura i lleure (desinformació, barreres econòmiques, càrregues de cura, barreres simbòliques i de transport)	1.1.1 Millorar la difusió de les activitats utilitzant la diversitat de canals existents i, tenint en compte sempre que sigui possible, la preferència de la persona gran a rebre-la (publicitat escrita, auditiva o audiovisual; prospecte al domicili, cartellera municipal, xarxes socials, correu electrònic o altres). 1.1.2. Garantir la realització d'activitats adaptades al poder adquisitiu de les persones grans i establir preus iguals independentment del municipi de procedència. 1.1.3. Adaptar les activitats a les diverses realitats de les persones grans: edat, grau d'autonomia, gènere, nivell formatiu previ i horaris segons càrregues de cura. 1.1.4. Distribuir l'oferta d'activitats pels municipis que no disposen de casal de gent gran o altres equipaments municipals, tenint en compte el transport disponible per poder-hi accedir. 1.1.5. Fomentar en els municipis la creació d'activitats i projectes de voluntariat intergeneracionals que treballin temes i accions concretes segons els interessos i les necessitats de les persones participants.
1.2. Reforçar l'enxarxament i donar suport a les entitats, fomentant accions d'obertura i interrelació entre elles	1.2.1. Fomentar la participació activa i promoure que les associacions siguin espais oberts que donin resposta a les necessitats diverses de les persones grans. 1.2.2. Generar canals de comunicació entre el Consell de la Gent Gran i totes les associacions, entitats i juntes d'entitats de gent gran per tal de fer arribar la informació al major nombre de persones grans organitzades de la comarca. 1.2.3. Promoure la realització de cursos de formació descentralitzats per a persones que vulguin fer voluntariat amb persones grans.

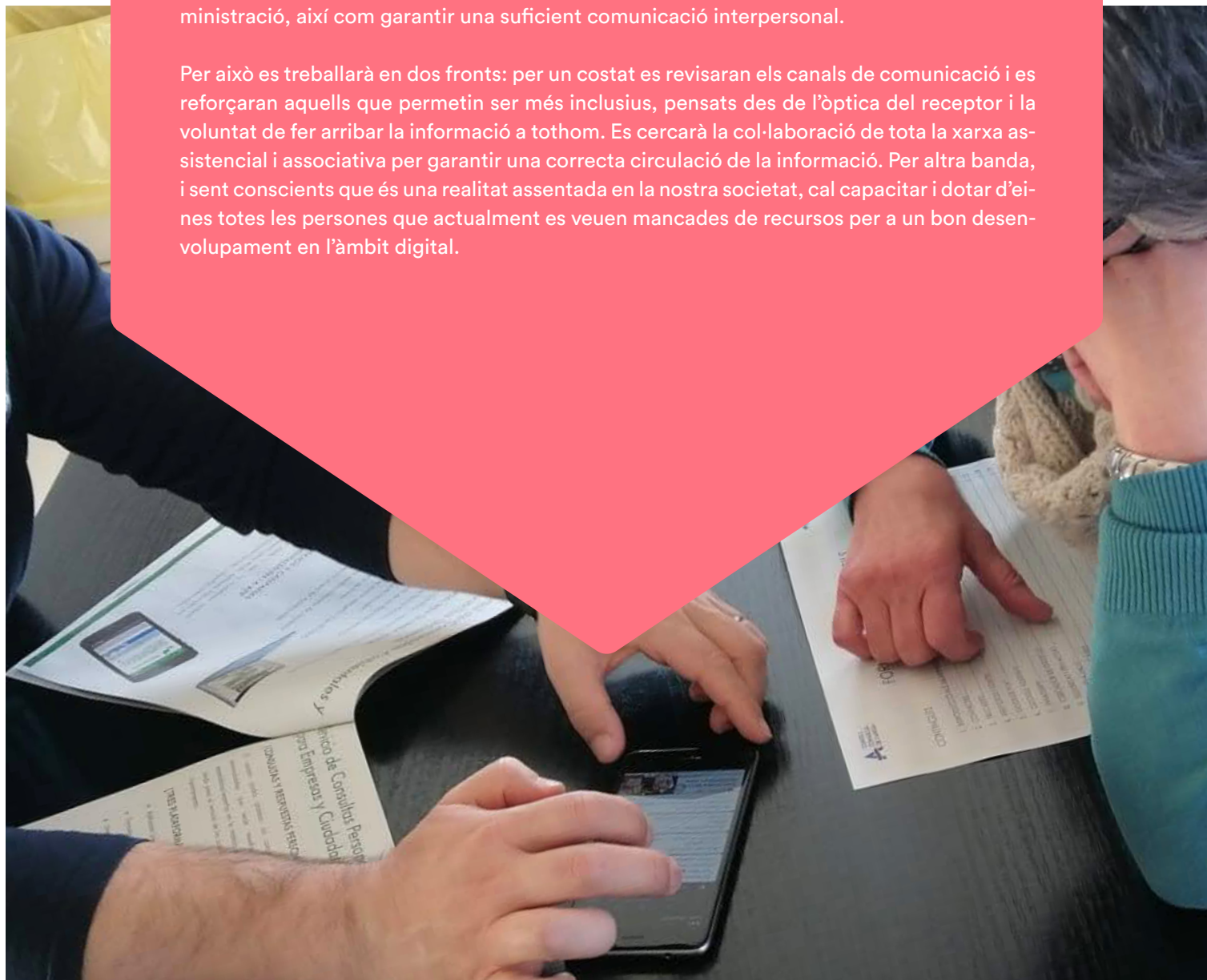
Objectiu general	Objectius específics
1.3. Reforçar l'obertura dels espais de representativitat política de les persones grans i fomentar nous espais de debat, reflexió i participació municipals i comarcals	1.3.1. Fomentar el voluntariat entre les persones grans mitjançant iniciatives com Bancs del Temps i voluntariats intergeneracionals. 1.3.2. Potenciar accions de formació i sensibilització per a persones grans i gestors d'equipaments i serveis per reduir les desigualtats de gènere en activitats i equipaments. 1.3.3. Incrementar l'acció i l'abast del Consell de la Gent Gran i el projecte de voluntariat, dotant l'espai de més visibilitat i marge d'acció. 1.3.4. Garantir la inclusió de la diversitat social i cultural existent a la comarca al Consell de la Gent Gran i altres espais de participació i/o representació. 1.3.5. Donar eines als membres del Consell de la Gent Gran per a què puguin dur a terme la funció de transmissors d'informació i de motivadors a altres persones dels respectius municipis, especialment aquells que no tenen representació directa al Consell. 1.3.6. Promoure espais de consulta i debat als municipis similars a Consells de Savis. 1.3.7. Comptar amb la participació de les persones grans del municipi en aquells projectes locals que els vulguin donar servei ja sigui en el disseny, planificació, desenvolupament i avaluació.
1.4. Potenciar el treball en xarxa al territori per intercanviar bones pràctiques, intercanviar recursos, abordar problemàtiques que afecten a la gent gran	1.4.1. Facilitar la creació d'espais de treball entre professionals de diferents àmbits i municipis (educadors/es i treballadors/es socials, dinamitzadors/es de la gent gran, infermers/es i metges/ses dels CAPs, personal dels centres de dia i residències, monitors/es esportius i altres).

Objectiu general	Objectius específics
1.4. Potenciar el treball en xarxa al territori per intercanviar bones pràctiques, intercanviar recursos, abordar problemàtiques que afecten a la gent gran	1.4.2. Aprofitar aquells espais existents de lligam amb les administracions (comissió de vellesa, taules locals, etc.) perquè es tingui representativitat del CGGA, sempre que s'hi escaigui. 1.4.3. Sensibilitzar a professionals d'àmbits que no se'ls relaciona directament amb el grup de les persones grans sobre la importància d'incorporar necessitats i demandes del pla i altres que sorgeixin en un futur. 1.4.4 Creació d'un distintiu que reconegui les bones pràctiques d'Ajuntaments, entitats i equipaments respecte les persones grans i les seves necessitats.

Eix 2. Ús de les tecnologies i comunicació

En els darrers anys la problemàtica vinculada al distanciament de les persones grans -però no només persones grans- de les principals vies de comunicació i relació digitals ha emergit amb molta força. El traspàs de gran part de la comunicació interpersonal però també de relació amb l'administració pública i empreses prestadores de serveis bàsics al món digital, ha deixat fora a moltes persones les quals no disposen dels recursos i/o coneixements suficients. En el cas de les persones grans aquesta escletxa és encara més transversal i esdevé una escletxa generacional més que no pas per causes socioeconòmiques. S'ha dificultat enormement la comunicació amb serveis bàsics com els sanitaris, els administratius, els bancaris o d'altres. Això ha augmentat l'aïllament de moltes persones grans i la pèrdua de contacte amb recursos bàsics. Cal, doncs, incrementar l'accessibilitat dels serveis i de l'administració, així com garantir una suficient comunicació interpersonal.

Per això es treballarà en dos fronts: per un costat es revisaran els canals de comunicació i es reforçaran aquells que permetin ser més inclusius, pensats des de l'òptica del receptor i la voluntat de fer arribar la informació a tothom. Es cercarà la col·laboració de tota la xarxa assistencial i associativa per garantir una correcta circulació de la informació. Per altra banda, i sent conscients que és una realitat assentada en la nostra societat, cal capacitar i dotar d'eines totes les persones que actualment es veuen mancades de recursos per a un bon desenvolupament en l'àmbit digital.

Objectiu general	Objectius específics
2.1. Reforçar els canals de comunicació i reorientar els existents per tal de garantir un bon traspàs d'informació de servei tant a les persones grans com als professionals que hi treballen	2.1.1 Emprar les activitats i els serveis per a persones grans com a espais de dinamització comunitària i de suport als municipis per a la difusió i traspàs d'informació del seu interès. 2.1.2. Crear un punt d'informació i orientació personal a la gent gran, a les seves famílies i als professionals que els atenen, amb informació i suport sobre serveis, activitats i tràmits administratius. 2.1.3. Fomentar campanyes de difusió per garantir que la informació sobre els serveis i els recursos arribin a les persones grans de la comarca i als professionals que hi treballen. 2.1.4. Potenciar la difusió conjunta de les activitats que es duen a terme a la comarca adreçades a la gent gran facilitant l'elaboració d'agendes conjuntes d'activitats entre diferents municipis i serveis.
2.2. Fomentar la millora de les habilitats informàtiques de la gent gran de la comarca, especialment sobre temes que els afecten més directament (tràmits, activitats, accés a informació)	2.2.1. Garantir places a cursos d'informàtica i noves tecnologies a tota la comarca, adaptats als ritmes d'aprenentatge i al nivell dels participants. 2.2.2. Fomentar projectes que connectin persones amb coneixement de l'ús de les TIC amb les persones grans que ho necessitin (projectes com "esTIC+aprop" o bé d'altres experiències intergeneracionals amb la mateixa finalitat).
2.3. Introduir les TIC i innovacions tecnològiques en la millora del benestar de les persones grans	2.3.1. Fomentar el vincle amb universitats per crear projectes de millora del benestar de les persones grans amb el suport de l'ús de les noves tecnologies. 2.3.2. Promoure accions d'innovació tecnològica que ajudin a millorar les tasques de cura en l'entorn comunitari de la persona (ja sigui al propi domicili com als centres residencials).

Eix 3. Vulnerabilitats i discriminacions

Les persones grans són un grup poblacional heterogeni que està travessat per les discriminacions estructurals de la societat, com també afectat per les vulnerabilitats i factors d'exclusió que operen. Tot i això, la seva relativa homogeneïtat generacional fa que, des d'una mirada interseccional, les problemàtiques socials tinguin una afectació particular en les persones grans. Així, les persones grans pateixen discriminacions pel fet de ser grans (edatisme), però també de gènere, de procedència i econòmiques, entre d'altres. Al seu torn la vulnerabilitat socioeconòmica es manifesta en alguns àmbits de forma més crua en les persones grans, però no així en d'altres. Manca d'habitatge, pobresa, manca de suports o de xarxa relacional, dependència, infantilització, són algunes de les problemàtiques que afecten les persones grans i a les quals cal fer front.

Aquest pla vol actuar sobre les mancances en l'àmbit de l'habitatge tot promovent alternatives i promovent l'increment de l'habitatge social, treballant en l'àmbit comunitari per fomentar el suport mutu i la solidaritat veïnal-sobretot en contextos rurals on això és més favorable- i també prenent mesures contra la discriminació. Cal fer especial esment a la lluita contra les violències que afecten les persones grans, ateses des de l'EAVA, així com la problemàtica transversal del transport.

Objectiu general	Objectius específics
3.1. Garantir a les persones grans l'accés a un habitatge de qualitat	3.1.1 Estudiar i promoure alternatives d'accés a l'habitatge com ara la masoveria, el co-habitatge, l'habitatge intergeneracional o els pisos tutelats o amb serveis. 3.1.2. Analitzar el nombre de places en pisos assistits i residències dels diferents indrets de la comarca per tal de proposar l'adequació a la demanda. 3.1.3. Fomentar la solidaritat entre la població civil per tal de poder cobrir les necessitats d'aquelles persones que desitgen quedar-se a viure a la seva llar, i donar suport a iniciatives que tinguin aquests objectiu. 3.1.4. Fomentar l'autonomia dins la pròpia llar mitjançant ajudes per a la rehabilitació i l'accessibilitat i la dotació de professionals i de serveis d'atenció domiciliària.
3.2. Lluitar contra la discriminació vers les persones grans i les persones professionals que hi treballen, i treballar per la prevenció, la detecció i l'abordatge de les situacions de maltractament i violències vers aquestes	3.2.1. Promoure el bon tracte cap a les persones grans mitjançant accions de sensibilització i prevenció. 3.2.2. Promoure accions que ajudin a visibilitzar i detectar situacions de possible maltractament a una persona gran, des dels diferents grups poblacionals (infància, adolescència, adults i persones grans), per sectors professionals (entitats bancàries, notaries, cossos de seguretat, professionals de l'àmbit de la salut i social, etc.), el sector privat i en l'administració pública. 3.2.3. Garantir canals de referència per a la denúncia i atenció a les situacions de maltractament i violències vers les persones grans. 3.2.4. Millorar l'atenció bancària a les persones grans, i valorar la instal·lació de caixers automàtics als ajuntaments petits on es detecti la necessitat.

Objectiu general	Objectius específics
3.2. Lluitar contra la discriminació vers les persones grans i les persones professionals que hi treballen, i treballar per la prevenció, la detecció i l'abordatge de les situacions de maltractament i violències vers aquestes	3.2.5. Informar i sensibilitzar a la ciutadania sobre el paper de les persones grans com a agents actius de la participació social i cívica al territori. 3.2.6. Facilitar formació a la xarxa de professionals sobre els diferents aspectes en l'abordatge de situacions de maltractaments, tenint en compte, també els diferents graus universitaris (infermeria, fisioteràpia, etc.) i cicles formatius de grau mig i superior (dietètic, auxiliar d'infermeria, atenció sociosanitària i integració social) que hi ha al territori. 3.2.7. Facilitar espais de coordinació per a un abordatge integral de la situació de maltractament de la persona gran afectada i en el seu entorn, tenint en compte que sigui integrada en la xarxa. 3.2.8. Promoure l'Equip d'Atenció a la Vellesa de l'Anoia (EAVA) com un equip interdisciplinari especialitzat perquè pugui implementar-se a tots els municipis de la comarca.
3.3. Combatre l'aïllament social i les situacions de soledat no desitjada entre les persones grans	3.3.1. Fomentar la participació cívica i política de les persones grans, així com de les relacions comunitàries, el veïnatge i el suport mutu de proximitat. 3.3.2. Elaborar una diagnosi específica de la soledat entre persones grans a la comarca com és el projecte Nexes, atenció a la soledat no desitjada de Diputació de Barcelona. 3.3.3. Impulsar programes adequats de detecció, intervenció i seguiment de les situacions.

Objectiu general	Objectius específics
3.4. Reduir els efectes de les condicions econòmiques desfavorides entre les persones grans	3.4.1 Impulsar la baremació i la tarificació de recursos i serveis públics adreçats a les persones grans. 3.4.2. Ampliar la cobertura i la gratuïtat de certs serveis comarcals i municipals, especialment el transport, l'esport i l'accés a la cultura. 3.4.3. Millorar l'accés a l'atenció de cures a persones dependents i famílies per alleugerir càrregues a les persones grans cuidadores.
3.5. Garantir la mobilitat amb transport públic a la comarca per accedir a serveis bàsics i garantir la sociabilitat de les persones grans	3.5.1. Promoure la xarxa de transport públic intermunicipal i intramunicipal i estendre el programa Clic.cat a tota la comarca. 3.5.2. Promoure noves fórmules que optimitzin la mobilitat de la persona gran (com pot ser que les hores que es faciliten des de recursos de salut es concentrin en certs dies de la setmana, etc.) o bé que aproximïn els serveis a la persona (serveis com poden ser els bancaris o de salut, per exemple). Cal veure opcions innovadores com la realitat virtual.

Eix 4. Envelliment actiu

Malgrat l'envelliment actiu és un concepte ampli que podria englobar tot el present pla, com també actuacions no adreçades a persones grans, en aquest apartat es posarà l'accent en la vessant de salut física, psicològica i emocional. Aquest és un factor cabdal que condiciona i molt la qualitat de vida de les persones grans; salut, autonomia, benestar emocional, entre d'altres, són factors que tenen un pes molt gran en la determinació de les situacions vitals de les persones grans.

Per això es treballarà en accions que permetin a les persones grans tenir un millor estat de salut, alhora que les activitats també són font de vincle, enxarxament i dinàmica comunitària. Es treballarà en la millora de la salut des de tots els seus àmbits, així com en la intervenció en l'espai públic que permeti una millor mobilitat i autonomia.

Objectiu general	Objectius específics
4.1. Millorar els serveis de salut existents adreçats a les persones grans del territori	4.1.1 Incentivar els serveis d'atenció mèdica domiciliària, especialment als municipis més petits. 4.1.2. Incrementar els recursos destinats a l'atenció de persones grans amb problemes de salut mental mitjançant iniciatives públiques i privades. 4.1.3. Garantir que la informació sobre els serveis i recursos existents destinats a les persones cuidadores arribi a les persones susceptibles de sol·licitar-los (per exemple, serveis d'atenció psicològica, grups de suport, plataformes virtuals exclusius per a elles, ...). 4.1.4. Promoure i facilitar la formació de persones cuidadores d'una persona dependent. 4.1.5. Treballar de forma conjunta àmbit sanitari i social per impulsar la prescripció social amb estratègia relacional.
4.2. Fomentar l'activitat física i els hàbits de vida saludable entre les persones grans, potenciant l'espai públic i els equipaments dels municipis	4.2.1. Aprofitar els recursos humans existents (professionals, associatius i ciutadans) per promocionar els hàbits saludables entre les persones grans a tots els municipis, per exemple realitzant xerrades o cursos sobre alimentació, cura personal, medicació o temes d'interès per al col·lectiu. 4.2.2. Promoure la realització d'activitats d'estimulació cognitiva i de manteniment físic en tots els municipis de la comarca on sigui possible. 4.2.3. Promoure la millora de l'oferta d'activitat física adreçada a les persones grans i diversificar-la segons les diferents necessitats i interessos (persones grans amb un bon estat de salut, persones amb mobilitat reduïda, etc.).

Objectiu general	Objectius específics
4.2. Fomentar l'activitat física i els hàbits de vida saludable entre les persones grans, potenciant l'espai públic i els equipaments dels municipis	4.2.4. Garantir la mobilitat i l'accessibilitat a l'espai públic (carrers, parcs i places, espais verds), amb espais segurs i sense elements d'hostilitat.
4.3. Promoure activitats inclusives amb perspectiva intercultural.	4.3.1. Conèixer i analitzar el nombre i característiques de les persones grans estrangeres presents a la comarca, així com les seves necessitats. 4.3.2. Pensar les diferents activitats i necessitats del municipi en clau inclusiva atenent els diferents eixos de discriminació. Per exemple, en l'elaboració d'una ruta històrica o bé de definició de camins rurals aprofitar per organitzar caminades per a persones (grans) o bé en la preservació de la memòria històrica d'un municipi crear un llibre de les històries dels establiments o de crear una coral mantenint les cançons tradicionals. 4.3.3. Fomentar el disseny de les activitats en equipaments municipals on s'ofereixin activitats inclusives d'acord a les diferents necessitats i atenent a diversos eixos de vulnerabilitat: dotar de recursos als equipaments cívics per oferir serveis complementaris i promoure un envelliment actiu.

05.1.

El Pla Comarcal de les Persones Grans i l'Anoia Inclusiva (PLACI)

El present Pla Comarcal de les Persones Grans de l'Anoia s'emmarca en una estratègia comarcal d'acció comunitària inclusiva, l'Anoia Inclusiva. Aquesta estratègia està dissenyada en el marc del PLACI, eina de planificació estratègica de la qual s'ha dotat el Consell Comarcal.

Així, el Pla Comarcal de les Persones Grans de l'Anoia s'alinea amb les estratègies que marca el l'Anoia Inclusiva per aconseguir una comarca més inclusiva i que avanci cap a la cohesió social i el reforç del teixit comunitari. La concreció de l'Anoia Inclusiva pel que fa a la gent gran és el present pla. Així s'hi poden identificar els aspectes estratègics vinculats a la millora de les condicions de vida traçats en l'estratègia comarcal; també la voluntat d'erigir l'acció comunitària com a eina de treball i transformació per millorar les condicions de vida de les persones, en últim terme.

A més, l'Anoia Inclusiva és també una manera de treballar aplicant els criteris inclusius i de treball comunitari en totes les fases de treball del present i la resta de plans. Tant els processos de disseny com la planificació, execució i avaluació de les accions es faran d'acord a aquesta mirada que aporta l'Anoia Inclusiva. A més, la coordinació tècnica, el treball en xarxa i la participació han de ser mètodes de treball aplicats a tot allò que el Pla Comarcal de les Persones Grans de l'Anoia es plantegi.

Així, l'Anoia Inclusiva recull un seguit d'objectius compartits per les diverses unitats del Departament de Benestar Social i Atenció a la Ciutadania, així com altres Departaments del Consell Comarcal i agents socials de la comarca. Les accions dels diversos agents alineats amb aquests objectius han d'encaminar-se al seu assoliment; des de la tasca quotidiana de cada agent, cal avançar cap a l'assoli-

ment de cada un dels objectius. Per tant, el Pla de les Persones Grans de l'Anoia contribueix a l'assoliment de diversos dels objectius de l'estratègia.

En un pla més concret, podem apuntar les línies i objectius de l'estratègia Anoia Inclusiva i com el Pla de les Persones Grans de l'Anoia contribueix al seu assoliment. Ho veiem en la taula següent:

Objectius Anoia Inclusiva	Víncle amb el Pla de Persones Grans de l'Anoia (PPGA)	Objectius i accions concrets del PPGA
Transversalització de la Inclusió Social	La inclusió social i l'acció comunitària com a objectius i metodologies transversals del Departament, també impregnen el PPGA. A través de recursos com l'Eina de Criteris Inclusius, la coordinació tècnica i estratègica en l'Espai Estratègic de Coordinació, les formacions que s'organitzen des de l'Estratègia, el mapa de recursos, el suport i acompanyament als Ajuntaments, entre altres, és com el PLACI vetllarà per l'alineament estratègic, metodològic i operatiu del PPGA amb l'estratègia de l'Anoia Inclusiva.	1.4 4.3
Benestar emocional i salut mental	La pràctica totalitat dels objectius del PPGA poden impactar de forma positiva en l'assoliment d'aquest objectiu global. Alguns de forma més concreta, com el 4.1, poden cercar impactar en aquest àmbit de forma específica, però tant l'increment de la participació i associacionisme, la millora de les comunicacions, el transport o les condicions materials de vida - presents en els eixos 1,2 i 3- també impacten de forma positiva en aquest objectiu.	1.1 4.1 4.2
Igualtat, feminismes i LGTBI	Interseccionar el gènere en les accions que adrecen problemàtiques de les persones grans contribuirà de forma específica en aquest objectiu, avançant cap a la igualtat. Són diversos els eixos que posen l'accent en la desigualtat de gènere existent en les persones grans, així com les càrregues de cures que han d'assumir.	1.3.2
Participació i teixit comunitari	Les accions que es recullen en l'Eix 1 estan totes encaminades a la millora de la participació i l'associacionisme, posant l'accent en la diversificació de les persones participants.	1.1 1.2 1.3 2.1.1 2.1.4 3.3.1

Objectius Anoia Inclusiva	Víncle amb el Pla de Persones Grans de l'Anoia (PPGA)	Objectius i accions concrets del PPGA
Convivència, igualtat de tracte i no discriminació	No es relaten especials conflictes de convivència amb les persones grans, almenys no com aquest objectiu està descrit a l'Estratègia. Ara bé, totes aquelles accions que recullen la diversitat existent i fomenten la interrelació entre persones grans de diversos orígens socials i demogràfics, avança en la direcció de l'assoliment de l'objectiu. Per la seva banda, tot l'objectiu 3.2 del PPGA es centra de forma concreta en l'assoliment d'aquest objectiu de l'Estratègia l'Anoia Inclusiva.	3.1.3 3.3.1 3.3.2 4.3.1 1.1.3 1.2.1 1.3.4 3.2 4.3.2 4.3.3
Atenció social i cobertura de necessitats bàsiques	L'eix 3 del PPGA en el seu conjunt té com a objectius la lluita contra les mancances materials de les persones i la cobertura de les necessitats bàsiques. En concret en aspectes d'habitatge (3.1), les mancances econòmiques (3.4) i l'accés a serveis bàsics a través de la millora en el transport (3.5).	2.1.2 3.1 3.4 3.5 4.3.3
Formació i Inserció laboral	La particularitat del PPGA, atesa que s'adreça, en la seva majoria, a persones en edat de jubilació, no recull accions concretes en aquest àmbit.	
Territori i accessibilitat	Les accions del PPGA que es vinculen a l'accessibilitat a serveis, la reducció de l'escletxa digital i la millora de les comunicacions, contribueixen a assolir aquest objectiu. Per la seva banda, hi contribueixen aquelles accions i objectius encarats a millorar el transport i les comunicacions físiques entre les persones grans de la comarca.	1.1 2.1.2 2.1.3 2.2.1 2.2.2 3.2.4 3.5.1 4.2.4

06.

Governança per la presa de decisions, desplegament i seguiment

Per tal de poder impulsar i materialitzar els objectius marcats cal determinar en quins espais i quines persones seran les encarregades de prendre les decisions sobre el Pla, fer-ne seguiment, retre comptes i avaluar l'assoliment dels objectius marcats. Les estructures de governança han de ser útils i respondre a unes finalitats concretes i amb resultats tangibles; de no ser així, els espais de participació estan cridats a desaparèixer al veure's com una sobrecàrrega més que no pas com un espai on millorar la coordinació i fer més eficient la feina.

El Pla de les Persones Grans de l'Anoia té una clara visió estratègica i vol ser l'eina que permeti alinear l'acció comarcal en matèria d'envelliment, i el model de governança ha de permetre assolir-la.

El treball serà focalitzat a la unitat de vellesa, discapacitat i salut mental del Consell Comarcal, i es treballarà de forma interdepartamental i amb aliança

amb altres agents estratègics dels municipis. La voluntat és treballar de forma conjunta a tot l'ens local, incloent les entitats i la ciutadania. Serà, per tant, necessari fer difusió del Pla a les administracions, serveis, entitats i ciutadania del territori.

Serà a través del propi Consell de la Gent Gran de l'Anoia qui participarà directament en el disseny de la difusió i desplegament del Pla, així com en rendirà comptes en la seva assemblea anual.

Per tant, s'estableix un lideratge politico-tècnic format per la persona Consellera de l'Àrea d'Atenció a les Persones, la Junta del Consell de la Gent Gran de l'Anoia i la Coordinadora de la Unitat de Vellesa, Discapacitat i Salut Mental que és, alhora, secretària del Consell de la Gent Gran de l'Anoia. Aquest serà el Grup Motor del Pla, que liderarà la seva implementació i rendirà comptes, com s'ha dit, al Consell de la Gent Gran de l'Anoia.

Per al seguiment del Pla s'elaborarà un Quadre de Comandament on s'hi aniran definint les accions i els seus indicadors a mesura que el Consell de la Gent Gran prioritzï les actuacions recollides en el Pla.

Més enllà de la governança general del Pla, es proposa una estructura de governança territorial i una d'operativa.

06.1.

La governança territorial

Per garantir la representativitat de tota la comarca del Consell de la Gent Gran de l'Anoia i que hi siguin presents les veus de tota la diversitat territorial, cal que es disposi d'una implantació territorial àmplia. La comarca de l'Anoia és molt diversa pel que fa a la seva composició urbana i territorial, amb municipis urbans i d'altres de rurals, i les implicacions que té això pel que fa a l'accés als serveis, composició demogràfica i la connectivitat, entre d'altres.

Per això, es considera que cal procurar que el Consell de la Gent Gran disposi d'interlocució, sinó representació, en tots els municipis de l'Anoia. Per això es proposa instar als governs municipals que designin una persona representant al Consell de la Gent Gran de l'Anoia.

Aquestes persones representats tenen la tasca de fer arribar al plenari del Consell de la Gent Gran les veus de tots els municipis; al seu torn, també han de fer arribar als càrrecs electes dels seus pobles i ciutats aquelles informacions del Consell de la Gent Gran que siguin d'interès.

Per a tal efecte, es recomana que els càrrecs electes dels municipis acordin reunions estables i periòdiques amb les persones representants dels seus municipis.

Municipis

*Representats del Consell
de la Gent Gran de l'Anoia
de cada municipi*

*Plenari del Consell de la
Gent Gran de l'Anoia*

06.2.

La governança operativa

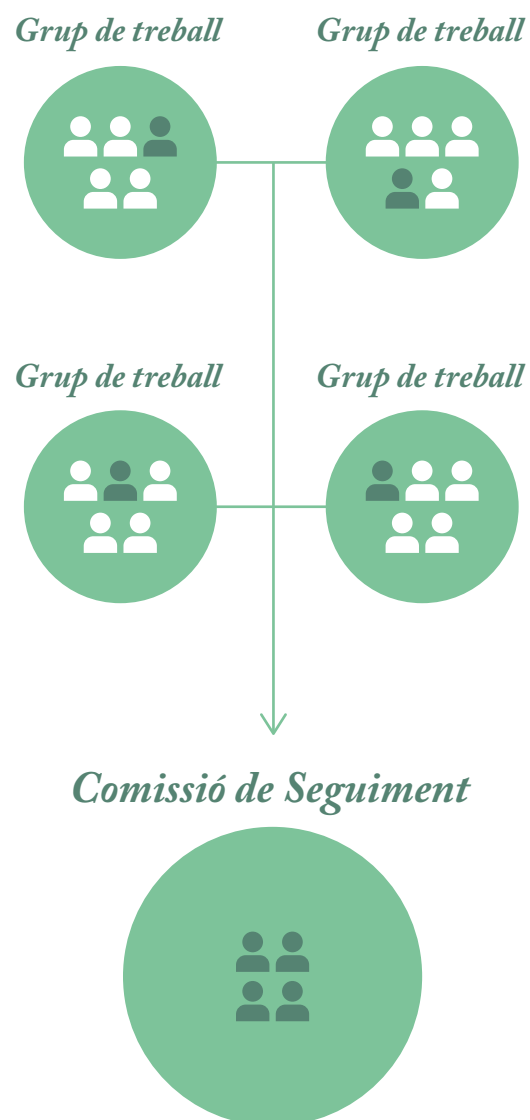
Per la seva banda, el Consell de la Gent Gran de l'Anoia necessita servir-se d'una estructura de treball que permeti l'execució i el seguiment del Pla.

Com s'ha afirmat anteriorment, aquest pla s'anirà concretant en la seva part executiva a mesura que el Consell de la Gent Gran consideri que cal anar treballant els objectius que s'hi recullen. Per tant, la concreció dels objectius específics en accions es treballarà de forma dinàmica.

Atesa aquesta naturalesa del pla, es construeix una proposta d'estructura que permeti treballar qualsevol dels objectius marcats i fer-ne seguiment.

La governança operativa es concreta en **grups de treball per objectius** que es creen en composició variable segons interessos i capacitats dels membres del Consell de la Gent Gran, on s'hi poden sumar persones de diversos serveis de l'administració o entitats si es considera necessari per l'assoliment dels objectius. Aquests grups tindran una periodicitat de trobada segons demandes de cada projecte.

A més, es dissenya una **comissió de seguiment** formada per una persona de cada un dels grups de treball, on es farà el seguiment de la implementació de les accions, del calendari i s'establiran mesures correctores si així es considera. Aquesta comissió es reunirà de forma periòdica.

07.

Annex: Eina de seguiment del Pla d'Acció. 2022

		Objectiu general	Objectius específics
Eix 1. Associacionisme i participació	1.1. Eliminar o reduir les barreres d'accés a les activitats de cultura i lleure (desinformació, barreres econòmiques, càrregues de cura, barreres simbòliques i de transport)		1.1.1. Millorar la difusió de les activitats utilitzant la diversitat de canals existents i, tenint en compte sempre que sigui possible, la preferència de la persona gran a rebre-la (publicitat escrita, auditiva o audiovisual; prospecte al domicili, cartellera municipal, xarxes socials, correu electrònic o altres).
			1.1.2. Garantir la realització d'activitats adaptades al poder adquisitiu de les persones grans i establir preus iguals independentment del municipi de procedència.
			1.1.3. Adaptar les activitats a les diverses realitats de les persones grans: edat, grau d'autonomia, gènere, nivell formatiu previ i horaris segons càrregues de cura.
			1.1.4. Distribuir l'oferta d'activitats pels municipis que no disposen de casal de gent gran o altres equipaments municipals, tenint en compte el transport disponible per poder-hi accedir.
			1.1.5. Fomentar en els municipis la creació d'activitats i projectes de voluntariat intergeneracionals que treballin temes i accions concretes segons els interessos i les necessitats de les persones participants.
	1.2. Reforçar l'enxarxament i donar suport a les entitats, fomentant accions d'obertura i interrelació entre elles		1.2.1. Fomentar la participació activa i promoure que les associacions siguin espais oberts que donin resposta a les necessitats diverses de les persones grans.
			1.2.2. Generar canals de comunicació entre el Consell de la Gent Gran i totes les associacions, entitats i juntes d'entitats de gent gran per tal de fer arribar la informació al major nombre de persones grans organitzades de la comarca.
			1.2.3. Promoure la realització de cursos de formació descentralitzats per a persones que vulguin fer voluntariat amb persones grans.

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Objectiu general	Objectius específics
1.3. Reforçar l'obertura dels espais de representativitat política de les persones grans i fomentar nous espais de debat, reflexió i participació municipals i comarcals	1.3.1. Fomentar el voluntariat entre les persones grans mitjançant iniciatives com Bancs del Temps i voluntariats intergeneracionals.
	1.3.2. Potenciar accions de formació i sensibilització per a persones grans i gestors d'equipaments i serveis per reduir les desigualtats de gènere en activitats i equipaments.
	1.3.3. Incrementar l'acció i l'abast del Consell de la Gent Gran i el projecte de voluntariat, dotant l'espai de més visibilitat i marge d'acció.
	1.3.4. Garantir la inclusió de la diversitat social i cultural existent a la comarca al Consell de la Gent Gran i altres espais de participació i/o representació.
	1.3.5. Donar eines als membres del Consell de la Gent Gran per a què puguin dur a terme la funció de transmissors d'informació i de motivadors a altres persones dels respectius municipis, especialment aquells que no tenen representació directa al Consell.
	1.3.6. Promoure espais de consulta i debat als municipis similars a Consells de Savis.
	1.3.7. Comptar amb la participació de les persones grans del municipi en aquells projectes locals que els vulguin donar servei ja sigui en el disseny, planificació, desenvolupament i avaluació.
1.4. Potenciar el treball en xarxa al territori per intercanviar bones pràctiques, intercanviar recursos, abordar problemàtiques que afecten a la gent gran	1.4.1. Facilitar la creació d'espais de treball entre professionals de diferents àmbits i municipis (educadors/es i treballadors/es socials, dinamitzadors/es de la gent gran, infermers/es i metges/ses dels CAPs, personal dels centres de dia i residències, monitors/es esportius i altres).

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Eix 1. Associacionisme i participació

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Objectiu general	Objectius específics
2.1. Reforçar els canals de comunicació i reorientar els existents per tal de garantir un bon traspàs d'informació de servei tant a les persones grans com als professionals que hi treballen	2.1.1 Emprar les activitats i els serveis per a persones grans com a espais de dinamització comunitària i de suport als municipis per a la difusió i traspàs d'informació del seu interès. 2.1.2. Crear un punt d'informació i orientació personal a la gent gran, a les seves famílies i als professionals que els atenen, amb informació i suport sobre serveis, activitats i tràmits administratius. 2.1.3. Fomentar campanyes de difusió per garantir que la informació sobre els serveis i els recursos arribin a les persones grans de la comarca i als professionals que hi treballen. 2.1.4. Potenciar la difusió conjunta de les activitats que es duen a terme a la comarca adreçades a la gent gran facilitant l'elaboració d'agendes conjuntes d'activitats entre diferents municipis i serveis.
2.2. Fomentar la millora de les habilitats informàtiques de la gent gran de la comarca, especialment sobre temes que els afecten més directament (tràmits, activitats, accés a informació)	2.2.1. Garantir places a cursos d'informàtica i noves tecnologies a tota la comarca, adaptats als ritmes d'aprenentatge i al nivell dels participants. 2.2.2. Fomentar projectes que connectin persones amb coneixement de l'ús de les TIC amb les persones grans que ho necessitin (projectes com "esTIC+aprop" o bé d'altres experiències intergeneracionals amb la mateixa finalitat).
2.3. Introduir les TIC i innovacions tecnològiques en la millora del benestar de les persones grans	2.3.1. Fomentar el vincle amb universitats per crear projectes de millora del benestar de les persones grans amb el suport de l'ús de les noves tecnologies. 2.3.2. Promoure accions d'innovació tecnològica que ajudin a millorar les tasques de cura en l'entorn comunitari de la persona (ja sigui al propi domicili com als centres residencials).

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Objectiu general	Objectius específics
3.1. Garantir a les persones grans l'accés a un habitatge de qualitat	3.1.1 Estudiar i promoure alternatives d'accés a l'habitatge com ara la masoveria, el co-habitatge, l'habitatge intergeneracional o els pisos tutelats o amb serveis.
	3.1.2. Analitzar el nombre de places en pisos assistits i residències dels diferents indrets de la comarca per tal de proposar l'adequació a la demanda.
	3.1.3. Fomentar la solidaritat entre la població civil per tal de poder cobrir les necessitats d'aquelles persones que desitgen quedar-se a viure a la seva llar, i donar suport a iniciatives que tinguin aquests objectiu.
	3.1.4. Fomentar l'autonomia dins la pròpia llar mitjançant ajudes per a la rehabilitació i l'accessibilitat i la dotació de professionals i de serveis d'atenció domiciliària.
3.2. Lluitar contra la discriminació vers les persones grans i les persones professionals que hi treballen, i treballar per la prevenció, la detecció i l'abordatge de les situacions de maltractament i violències vers aquestes	3.2.1. Promoure el bon tracte cap a les persones grans mitjançant accions de sensibilització i prevenció.
	3.2.2. Promoure accions que ajudin a visibilitzar i detectar situacions de possible maltractament a una persona gran, des dels diferents grups poblacionals (infància, adolescència, adults i persones grans), per sectors professionals (entitats bancàries, notaries, cossos de seguretat, professionals de l'àmbit de la salut i social, etc.), el sector privat i en l'administració pública.
	3.2.3. Garantir canals de referència per a la denúncia i atenció a les situacions de maltractament i violències vers les persones grans.
	3.2.4. Millorar l'atenció bancària a les persones grans, i valorar la instal·lació de caixers automàtics als ajuntaments petits on es detecti la necessitat.

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Objectiu general	Objectius específics
3.2. Lluitar contra la discriminació vers les persones grans i les persones professionals que hi treballen, i treballar per la prevenció, la detecció i l'abordatge de les situacions de maltractament i violències vers aquestes	3.2.5. Informar i sensibilitzar a la ciutadania sobre el paper de les persones grans com a agents actius de la participació social i cívica al territori.
	3.2.6. Facilitar formació a la xarxa de professionals sobre els diferents aspectes en l'abordatge de situacions de maltractaments, tenint en compte, també els diferents graus universitaris (infermeria, fisioteràpia, etc.) i cicles formatius de grau mig i superior (dietètic, auxiliar d'infermeria, atenció sociosanitària i integració social) que hi ha al territori.
	3.2.7. Facilitar espais de coordinació per a un abordatge integral de la situació de maltractament de la persona gran afectada i en el seu entorn, tenint en compte que sigui integrada en la xarxa.
	3.2.8. Promoure l'Equip d'Atenció a la Vellesa de l'Anoia (EAVA) com un equip interdisciplinari especialitzat perquè pugui implementar-se a tots els municipis de la comarca.
3.3. Combatre l'aïllament social i les situacions de soledat no desitjada entre les persones grans	3.3.1. Fomentar la participació cívica i política de les persones grans, així com de les relacions comunitàries, el veïnatge i el suport mutu de proximitat.
	3.3.2. Elaborar una diagnosi específica de la soledat entre persones grans a la comarca com és el projecte Nexes, atenció a la soledat no desitjada de Diputació de Barcelona.
	3.3.3. Impulsar programes adequats de detecció, intervenció i seguiment de les situacions.

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

	Objectiu general	Objectius específics
Eix 3. Vulnerabilitats i discriminacions	3.4. Reduir els efectes de les condicions econòmiques desfavorides entre les persones grans	3.4.1 Impulsar la baremació i la tarificació de recursos i serveis públics adreçats a les persones grans.
		3.4.2. Ampliar la cobertura i la gratuïtat de certs serveis comarcals i municipals, especialment el transport, l'esport i l'accés a la cultura.
		3.4.3. Millorar l'accés a l'atenció de cures a persones dependents i famílies per alleugerir càrregues a les persones grans cuidadores.
	3.5. Garantir la mobilitat amb transport públic a la comarca per accedir a serveis bàsics i garantir la sociabilitat de les persones grans	3.5.1. Promoure la xarxa de transport públic intermunicipal i intramunicipal i estendre el programa Clic.cat a tota la comarca.
		3.5.2. Promoure noves fórmules que optimitzin la mobilitat de la persona gran (com pot ser que les hores que es faciliten des de recursos de salut es concentrin en certs dies de la setmana, etc.) o bé que aproximïn els serveis a la persona (serveis com poden ser els bancaris o de salut, per exemple). Cal veure opcions innovadores com la realitat virtual.

Notes: _____

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Notes: _____

		Objectiu general	Objectius específics
Eix 4. Envel·liment actiu	4.1. Millorar els serveis de salut existents adreçats a les persones grans del territori		4.1.1. Incentivar els serveis d'atenció mèdica domiciliària, especialment als municipis més petits.
			4.1.2. Incrementar els recursos destinats a l'atenció de persones grans amb problemes de salut mental mitjançant iniciatives públiques i privades.
			4.1.3. Garantir que la informació sobre els serveis i recursos existents destinats a les persones cuidadores arribi a les persones susceptibles de sol·licitar-los (per exemple, serveis d'atenció psicològica, grups de suport, plataformes virtuals exclusius per a elles, ...).
			4.1.4. Promoure i facilitar la formació de persones cuidadores d'una persona dependent.
			4.1.5. Treballar de forma conjunta àmbit sanitari i social per impulsar la prescripció social amb estratègia relacional.
	4.2. Fomentar l'activitat física i els hàbits de vida saludable entre les persones grans, potenciant l'espai públic i els equipaments dels municipis		4.2.1. Aprofitar els recursos humans existents (professionals, associatius i ciutadans) per promocionar els hàbits saludables entre les persones grans a tots els municipis, per exemple realitzant xerrades o cursos sobre alimentació, cura personal, medicació o temes d'interès per al col·lectiu.
			4.2.2. Promoure la realització d'activitats d'estimulació cognitiva i de manteniment físic en tots els municipis de la comarca on sigui possible.
			4.2.3. Promoure la millora de l'oferta d'activitat física adreçada a les persones grans i diversificar-la segons les diferents necessitats i interessos (persones grans amb un bon estat de salut, persones amb mobilitat reduïda, etc.).

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

	Objectiu general	Objectius específics
Eix 4. Envel·liment actiu	4.2. Fomentar l'activitat física i els hàbits de vida saludable entre les persones grans, potenciant l'espai públic i els equipaments dels municipis	4.2.4. Garantir la mobilitat i l'accessibilitat a l'espai públic (carrers, parcs i places, espais verds), amb espais segurs i sense elements d'hostilitat.
	4.3. Promoure activitats inclusives amb perspectiva intercultural.	4.3.1. Conèixer i analitzar el nombre i característiques de les persones grans estrangeres presents a la comarca, així com les seves necessitats.
		4.3.2. Pensar les diferents activitats i necessitats del municipi en clau inclusiva atenent els diferents eixos de discriminació. Per exemple, en l'elaboració d'una ruta històrica o bé de definició de camins rurals aprofitar per organitzar caminades per a persones (grans) o bé en la preservació de la memòria històrica d'un municipi crear un llibre de les històries dels establiments o de crear una coral mantenint les cançons tradicionals.
		4.3.3. Fomentar el disseny de les activitats en equipaments municipals on s'ofereixin activitats inclusives d'acord a les diferents necessitats i atenent a diversos eixos de vulnerabilitat: dotar de recursos als equipaments cívics per oferir serveis complementaris i promoure un envel·liment actiu.

Notes: _____

Data inici	Data finalització	Equip	Responsable	Recursos	Indicadors d'assoliment

Notes: _____

MARGES. Itineraris de transformació, SCCL.

coordinacio@marges.coop

www.marges.coop

